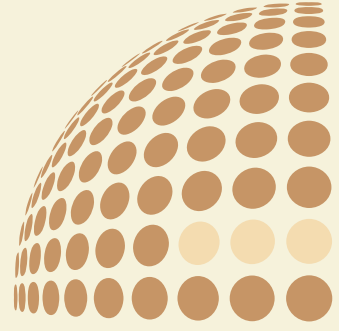

SETA ANALİZ

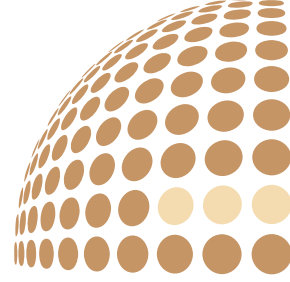
SETA | Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı | www.setav.org | Mayıs 2011

12 EYLÜL'DEN 12 HAZİRAN'A SİYASİ PARTİLER ADALET VE KALKINMA PARTİSİ (AK PARTİ)

YAŞAR TAŞKIN KOÇ

SETA ANALİZ

AA, Kayhan Özer

Sayı: 41 | Mayıs 2011

12 EYLÜL'DEN 12 HAZİRAN'A SİYASİ PARTİLER
ADALET VE KALKINMA PARTİSİ (AK PARTİ)

YAŞAR TAŞKIN KOÇ

İÇİNDEKİLER

I. AK PARTİ'NİN İKTİDAR PERFORMANSI	5
II. AK PARTİ'NİN MÜESSESE NİZAM'LA İKTİDAR MÜCADELESİ	10
III. AK PARTİ'NİN İÇ POLİTİKADAKİ TEMEL SORUNLARA YAKLAŞIMI	15
IV. AK PARTİ'NİN DIŞ POLİTİKADAKİ TEMEL BAŞLIKLARA YAKLAŞIMI	17
V. HAZİRAN 2011 SEÇİMLERİNDEKİ MUHTEMEL TABLO	19
SONUÇ	21

ÖZET

Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) 2002 yılında kuruluş Türk siyasal hayatının önemli aktörlerinden birisi haline geldiğinde hem içinden çıktığı Milli Görüş çizgisi, hem de Türkiye derin bir kriz içindeydi. Milli Görüş geleneğinin yaşadığı kriz AK Parti'nin doğuş sebebi olurken, ülkenin yaşadığı kriz, bu partinin tek başına iktidar olmasının yolunu açtı. 2001 ekonomik krizi toplumun önceki krizlerde yaptığını yapmasına neden oldu ve sorumlu gördüklerini tasfiye etti.

AK Parti'nin ikisi genel, ikisi yerel toplam 4 seçimden üstünlükle çıkmasının ve arada iki de referandumu kazanmasının en önemli unsurlarından birisi ekonomide sağladığı başarıdır. Seçmen eğilimleri üzerinde etkili olan birincil faktör, ekonomi ise, hiç kuşkusuz ikinci faktör de demokrasi, özgürlükler, temel haklarla ilgili politikalar. AK Parti, bu iki faktörün birbirini etkilediği bilinciyle hareket ederek, bir yandan ekonomik istikrarı sağlamaya yönelik politikalar geliştirirken, aynı zamanda siyasi istikrar sağlayacak, toplumun hak ve özgürlük taleplerini karşılayacak politikalar geliştirdi.

12 Haziran 2011 seçimlerinde AK Parti'nin kaç milletvekiliyle iktidar olacağı önemlidir. AK Parti'nin aldığı oy oranı ve çıkardığı milletvekili sayısı, partinin üçüncü iktidar dönemindeki siyasal öncelikleri üzerinde etkili olacaktır. Kürt meselesi başta olmak üzere, AK Parti'nin demokratikleşmeye yönelik tutumu, yeni Anayasa'nın hazırlanması, yeni Türkiye'nin hangi parametreler üzerinde ve ne sürede inşa edileceği gibi unsurlar, büyük oranda AK Parti'nin aldığı seçim sonucu üzerinden tartışılacaktır.

AK Parti, bu seçimlerde aldığı sonuçlarla diğer siyasi partilerin akıbeti üzerinde de etkili olacaktır. CHP'nin seçim sonucu, parti içindeki değişim süreci ve iktidar mücadelesinin rotasını belirleyecektir. MHP'nin baraj altında kalması veya barajı kıl payı geçmesi, hem MHP'deki iç dengeleri, hem de MHP'nin Türkiye siyasal yaşamındaki yeri ve kalıcılığı ile ilgili bir tartışmayı gündeme taşıyacaktır. BDP'nin alacağı sonuç ise Kürt meselesinin çözüm süreci, yöntemi ve vadesi üzerinde doğrudan etkili olacaktır.

Sonuç olarak, AK Parti, 12 Haziran seçimlerinde alacağı sonuçla, sadece kendisinin siyasal denklemdaki yeri ve kalıcılığı üzerinde bir etkide değil, kendisi dışındaki bütün siyasi partilerin kaderi üzerinde de belirleyici bir rol oynayacaktır.

12 EYLÜL'DEN 12 HAZİRAN'A SİYASİ PARTİLER ADALET VE KALKINMA PARTİSİ (AK PARTİ)

Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) 2002 yılında kurulup Türk siyasal hayatının önemli aktörlerinden birisi haline geldiğinde hem içinden çıktığı Milli Görüş çizgisi, hem de Türkiye derin bir kriz içindeydi. Milli Görüş geleneğinin yaşadığı kriz AK Parti'nin doğuş sebebi olurken, ülkenin yaşadığı kriz, bu partinin tek başına iktidar olmasının yolunu açtı. 2001 ekonomik krizi toplumun bundan önceki krizlerde yaptığını yapmasına neden oldu. Toplum ekonomik ve siyasal riski ortadan kaldıracak bir oy kullanma refleksiyle hareket ederek sorumlu gördüklerini siyasetten tasfiye etti.

Bu iki refleks sonunda, 3 Kasım 2002 seçimlerinde, Meclis'te temsil edilen bütün partiler baraj altında kaldılar. Halkın istediği refahının küçülmesini engellemek, bunun için de, güçlü bir tek parti iktidarına alan açmaktı. Böylece, son dönemlerin koalisyon hükümetlerinin yönetme zaafı, hem AK Parti'yi tek başına iktidar kıldı, hem de diğer partileri siyasal hayattan sildi.

Son koalisyon hükümeti, ekonomik çöküş yanında iki büyük soruna daha sahipti. İlk sorun, koalisyon içindeki uyumsuzluk ve Başbakan Bülent Ecevit'in sağlık sorunları dolayısıyla "ülkeyi yönetemez olduğu" algısıydı. Zamanla, Ecevit'le ilgili durumun, iktidar yapılanması içinde farklı hesapların medya üzerinden yürütülen bir operasyonu olduğu anlaşılacaktı. Üzerinde yeterli inceleme yapılmayan kriz sonrası Ankara'daki esnaf yürüyüşünün nelere gebe olduğu ve aslında neyi simgelediğini dönemin siyasetçileri göremediler. Tarih boyunca toplu eylemlerden uzak durmuş esnaf kesiminin talebinin günlük kaygılarla sınırlı olmadığını, toplumun en zor hareket eden kesiminin ayaklanmasının, polisle karşı karşıya gelmesinin, Meclis'e yürüyüşlerinin anlamı kavranamadı. Esnaf, ekonomik kriz üzerinden iktidarın gidişatını ve bütün icraatlarını reddettiğini yüksek sesle haykırıyordu..

Anlaşılmayan ikinci derin kaygı ise 28 Şubat'ın etkileriydi. Bizzat merkez medya manşetlerinde Ocak ayında bile ekonomiye övgülerle dolu manşetlerin üzerinden bir ay

geçmeden ülke büyük bir kargaşanın içine düşmüştü. Milyonlarca insanın oy verdiği, ülkenin en büyük iki partisinin koalisyonu 'irtica ile mücadele' adı altında ve adına, bizzat bazı generaller tarafından post-modern darbe denilen yarı müdahaleyle düşürüldü. Toplum, bu müdahalenin daha da derinleşmemesi için medyanın yayınlarının da etkisiyle seçimlerde farklı bir kompozisyonu iktidara getirdi. Alacakaranlık kuşağı 3 Kasım 2002 seçimlerine kadar devam etti. Kamuoyu, 28 Şubat'tan hemen önce Refah Partisi-Doğru Yol Partisi koalisyonunun ilk 6 ayıyla ikinci 6 ayı arasındaki farkı unutmamıştı; müdahaleler sonrasındaki uzun yıllar sürecek kaosu ise iliklerine kadar yaşamaktaydı.

Böyle bir ortamda, henüz yeni kurulmuş ancak kuruluş kompozisyonuyla kendisini bütün mevcut partilerin zaaflarından ayırtırmayı başarmış AK Parti, tek başına iktidar olmasını sağlayacak bir destekle seçimlerin galibi oldu. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı döneminden beri dikkat çeken, önüne çıkarılan engellere rağmen bir siyasi parti kurup yarışa giren Recep Tayyip Erdoğan zaferlerinin ilkinin kazandı. Benzer ama daha küçük bir zaferi de aynı seçimde CHP başaracak, ancak devamını getiremeyecekti. Baykal ve CHP'nin siyasi davranışı, AK Parti'nin sürmekte olan siyasi yükselişi karşısında sadece pozisyonunu korumakla sınırlı kalacaktı.

I. AK PARTİ'NİN İKTİDAR PERFORMANSI

AK Parti, kendisine iktidar yolunu açan temel dinamiğin, seçmenin ekonomik ve siyasi istikrar beklentisi olduğunu bilerek işe başladı. Merkez-sağ ve sol siyasi aktörlere bünyesinde yer verse de yönetici kadrosunun ana omurgasının Milli Görüş kökenlilerden oluşmasının vesayetçi aktörler nezdinde rahatsızlık oluşturduğu ortadaydı. 28 Şubat sürecinin kudretli bürokratlarının gözleri AK Parti üzerindediydi. İç politikadaki bu handikabın yanı sıra, AK Parti, iktidarının erken bir döneminde ABD'deki neo-con yönetiminin Irak'ı işgali gibi ciddi bir sorunla karşı karşıya kaldı.

1 Mart tezkeresinin TBMM'de, AK Partili vekillerin de aralarında olduğu bir çoğunlukça reddedilmesiyle o gün için sıkıntılı ama zamana yayıldıkça büyük bir avantaja dönüşecek sonuçları Türk-ABD ilişkilerinde uzun zaman onarılamayacak hasarlara yol açtı. Dış politikadaki bu gerginliğin Türkiye'de iç siyaset üzerindeki iktidar mücadelesinde ne tür etkilere sebep olduğu; özellikle Türk Silahlı Kuvvetleri'nin pozisyon ve tavrını nasıl etkilediği, son zamanlarda ortaya çıkan kimi eylem planlarında ipuçlarına rastlansa da, henüz tam olarak bilinmiyor.

AK Parti'nin Ekonomik Performansı

Karşı karşıya bulunduğu siyasi dezavantajlara rağmen hükümet, özellikle ekonomik alanda önüne koyduğu hedefleri gerçekleştirmek üzere kendi planını adım adım ve sabırla uygulamaya başladı. Eğitim, sağlık, ulaşım, konut alanlarında ve hükümeti

AK Parti, kendisine iktidar yolunu açan temel dinamiğin, seçmenin ekonomik ve siyasi istikrar beklentisi olduğunu bilerek işe başladı.

Ekonominin yeni bir sarsıntıya girmemesi için mali politikalardan taviz verilmezken, üretimin artırılmasına ve zararları büyük kamu iktisadi teşekküllerinin özelleştirilmesine önem verildi.

oluşturan kadroların yerel yönetimlerdeki tecrübelerinden çok iyi bildikleri yoksullara yardım konularında hızlı ve önemli değişiklikler gerçekleştirildi. Ekonominin yeni bir sarsıntıya girmemesi için mali politikalardan taviz verilmezken, üretimin artırılmasına ve zararları büyük kamu iktisadi teşekküllerinin özelleştirilmesine önem verildi. Uzun yıllardır siyasal ve ekonomik istikrarı bir türlü yakalayamamış sanayi, ticaret, tarım sektörleri bu sakin ortamda hızla büyümeye başladı.

Siyasal istikrarsızlık ortamlarında reel ve meşru yolları hızla terk etmeyi alışkanlık haline getirmiş ve bu yolla çok büyük paraları haksız olarak kazanmış özellikle banka sahibi işadamlarının 2001 krizi sonrasında kanun önüne çıkarılmaları hızlandırıldı.

AK Parti, özellikle ekonomide halka da her sektörden üreticiye de güven vermek, ekonomide sarsıntı yaşanmasının önüne geçmek, üretim ve ihracatı artırmak, ağır hasarlara yol açabilen döviz kurlarındaki ani iniş ve çıkışları speküle edebilecek müdahalelerden uzak durmak konularında titiz bir politika izledi. Özellikle ihracatın artması için o günden bugüne sürdürülen pazar çeşitliliği için birkaç koldan (Başbakan, ilgili bakanlar hatta Dışişleri Bakanları, Abdullah Gül'ün Köşk'e çıkmasından sonra bu çabaya Cumhurbaşkanlığı da aktif olarak katıldı) çalışmaya devam edildi. Bu çalışmalar ekonomi için önemli bir dayanak ve akış sağlarken ekonomi üzerinden başlatılan ilişkilerin sosyal ve kültürel açıdan hızlanmasını sağladı. Aslında AK Parti hükümetleri önce komşularla sıfır sorun politikası, ardından ulaşılabilecek her yerle en iyi ilişkiler politikasını zamana yayarak ve sıraya koyarak sürekli sürdürdü. Aynı anda Başbakan, Cumhurbaşkanı, Dışişleri Bakanı, Ekonomiden Sorumlu Bakanlar farklı ülkelerde görüşmelerde, ziyaretlerde bulunabiliyor ya da Türkiye'de yabancı mevkidaşlarını ağırlıyorlardı. Böylece artan diplomatik ilişkilerden ekonomik faaliyetler için yararlanıldı; ilişkiye geçilen her ülkeyle ekonomik ilişkiler artırıldı; arttırılan ekonomik ilişkiler sosyal ve kültürel boyutlarla desteklendi.

Siyasi istikrar hızla ekonomiye yansımış ve her yıl ciddi büyüme oranları ile sürmekteydi. Yıllara göre enflasyon oranları, halkın AK Parti iktidarına alan açıp eski partileri neredeyse tarihe yollarken ne istediğini ve AK Parti'nin de yıllar içinde bu talebe nasıl cevap verdiğini göstermeye yeter. 1993–2002 yılları arasındaki ortalama yıllık enflasyon oranı yüzde 70,8 iken, AK Parti'nin iktidar olduğu dönemde tek haneli rakamlara düştü: 2003'te 18,4; 2004'te 9,3; 2005'te 7,7; 2006'da 9,7; 2007'de 8,4; 2008'de 10,1; 2009'da 6,5 ve 2010'da da 6,4 olarak gerçekleşti.

Yıllar içindeki kimi değişimlerin nedeninin küresel mali krizden kaynaklandığı bilinmekle beraber, AK Parti ekonomi politikasının, ekonomik büyümeyi sağlarken cari açık ya da enflasyona kurban etmemeyi hedeflediği açıktır. Özellikle enflasyonist politikaların üretimden çok "para ile oynayarak kazanmak" ve üstelik "ücretliler aleyhine kazanmaya devam etmek" anlamına geldiğinin bilincinde olan bu politika, 2011 yılında da neredeyse yarım asırdır rastlanmayan bir enflasyon hedefini Mart 2011 itibarıyla belirlemiş görünüyor: yüzde 3,99.

AK Parti'nin 8,5 yıllık iktidar dönemindeki büyüme rakamları da, ekonomik alanda halkın hedef ve talepleri doğrultusunda aldığı yolu göstermektedir. Hazine Müsteşarlığı ve DPT'nin resmi nihai rakamlarına göre, 2008 ve 2009'da küresel mali buhranın olumsuz etkileri dışında genel olarak yüksek bir büyüme görülmektedir. 2003 yılında yüzde 5,9; 2004'te yüzde 9,9; 2005'te yüzde 7,4; 2006'da yüzde 6 ve 2007'de yüzde 4,5 büyüyen Türkiye, 2008'de yüzde 1,1 büyüyebilirken, genel ekonomik krizin Türkiye'ye yansması nedeniyle 2009'da yüzde 4,7 küçüldü. Ardından tekrar 2010'da yüzde 8,9 oranında büyüdü. 2011'de de, yüzde 7'yi aşan bir büyüme beklentisi mevcut.

Bu makro rakamların geniş kitlelerin hayatlarına yaptığı katkının anlamı açıktır. Rakamlara bakınca, gelecekte emin, yatırım yapabilen, iş kurabilen, işe girebilen milyonların sandıkta neden AK Parti dediklerini anlamak kolaylaşmaktadır. Üretim süreçlerindeki bu gelişme, halkın önceki yıllarla kıyaslanmayacak ve benzerini ancak 1950'ler ve 70'lerde gördüğü bir refah dönemi yaşamasına neden oldu. Düşük gelirli, yoksullar için özellikle ekonomik ve sosyal yardımlar konusunda yapılanlar Türkiye'de hangi parti gelirse gelsin değişmeyecek kurumsallaşmış bir model haline dönüştü. Eğitimde parasız kitap, parasız yatılıların artması, dar gelirli ailelere yapılan farklı kalemlerde birbirinin alternatifi olmayan yardımlar; sağlık alanındaki yapısal dönüşüm; herkese geliri göre ev alabilme imkânının doğması; ulaşım ve iletişim alanlarındaki büyük yatırımlar doğrudan geniş kitleler için önem taşıdı, taşımaya da devam ediyor.

AK Parti'nin ikisi genel, ikisi yerel toplam 4 seçimden üstünlükle çıkmasının ve arada iki de referandumu kazanmasının izlerini bu rakamlar ve gelişmelerde aramak gerekir. Seçmen eğilimleri üzerinde etkili olan birincil faktör, ekonomi ise, hiç kuşkusuz ikinci faktör de demokrasi, özgürlükler, temel haklarla ilgili politikalardır. AK Parti, bu iki faktörün birbirini etkilediği bilinciyle hareket ederek, bir yandan ekonomik istikrarı sağlamaya yönelik politikalar geliştirirken, aynı zamanda siyasi istikrar sağlayacak, toplumun hak ve özgürlük taleplerini karşılayacak politikalar geliştirdi.

AK Parti'nin Siyasal Performansı

AK Parti'nin Türk siyasal hayatında tuttuğu yer ve savunduğu görüşleri için kendi tanımını "muhafazakâr demokrasi"dir. Bu tanım üzerindeki teorik tartışmaların yerine 8,5 yıllık icraatlar silsilesi partinin görüşlerini daha açıklayıcı hale getirebilir. AK Parti, ülkenin bundan sonraki ekonomik, sosyal, kültürel süreçlerini derinden etkileyecek olan siyasal perspektifini seçim beyannameleri ve hükümet programları aracılığıyla açıkça deklare etti. İktidarı süresince de Anayasa değişiklikleri; ticaret, ceza ve benzeri temel yasalardaki değişiklikler ve Avrupa Birliği Uyum Yasaları çerçevesinde bu perspektifini hayata geçirdi.

AK Parti, siyasal alanda en ciddi krizi, 2007 yılında, Cumhurbaşkanlığı seçimleri sürecinde yaşadı. AK Parti kendi içindeki tartışmaların ardından, Ahmet Necdet Sezer'in yerine Köşk'teki koltuğa oturacak aday olarak Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ü açıkladı-

Seçmen eğilimleri üzerinde etkili olan birincil faktör, ekonomi ise, hiç kuşkusuz ikinci faktör de demokrasi, özgürlükler, temel haklarla ilgili politikalardır.

22 Temmuz
seçim sonuçları,
Türkiye'nin 27
Mayıs darbesinin
ardından politik
yaşamına
damgasını
vurmuş olan
zihin dünyasıyla
mücadele için AK
Parti'ye sorumluluk
ve güç verdi.

ğında büyük bir direnişle karşılaştı. Direniş, tahmin edileceği gibi halktan değil, kendisini iktidarların doğal ortağı olarak kabul eden çevrelerden geldi. Askeri bürokrasi, yargının kimi temsilcileri, medya ve CHP. AK Parti dirençlere aldırış etmeden, Meclis'te oylama sürecini başlattı. 27 Nisan gününün ilk saatlerinde, 3 turda yapılacak seçimlerin oylama gecesinde, Genelkurmay Başkanlığı internet sitesinde yayınlanan ve tarihe "e-muhtıra" olarak geçecek açıklama siyasal gündemi sarstı. AK Parti'nin muhtıraya sert bir tonda verdiği cevap sürecin farklı yönleri taşımasını beraberinde getirdi.

İktidarın doğal ortağı olduğunu savunan yargının kimi üyelerinin bakış açısı sorunu daha da derinleştirdi. Anayasa Mahkemesi, yeni bir formül icadıyla, Cumhurbaşkanı seçimini, 367 milletvekilinin oturuma katılması zorunluluğuna bağladı. Bu mantık, Türk siyasal hayatının gerçekleri göz önüne alındığında Cumhurbaşkanı seçimini neredeyse imkânsız hale getiren yeni bir kargaşanın icadıydı. AK Parti bu şartlar altında karşı hamle yaparak seçimleri biraz öne aldı ve halkın meydana gelen krizi çözmesine olanak tanıdı. Bu restleşme, AK Parti'ye yüzde 47'lik büyük bir zafer getirirken, halkın ekonomi kadar siyasal alanda da kimi ve neyi desteklediğini gösterdi: Halk, AK Parti'nin hem ekonomik hem siyasal alandaki dönüşüm mücadelesini destekliyordu.

Seçimlerin ardından, Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesini öngören referandum katılım yüzde 70 oldu; evet oyları da katılanların yüzde 70'ine aitti. AK Parti'nin savunduğu görüş girdiği ilk referandumda propaganda bile yapmadan rahatlıkla onay almıştı. Bu aynı zamanda halkın Cumhurbaşkanlığı seçiminde Anayasa Mahkemesi üyelerinin ülkeyi krize sokan kararına karşı verilmiş açık bir cevap teşkil ediyordu. Bu sonuç, Türkiye'nin 27 Mayıs darbesinin ardından politik yaşamına damgasını vurmuş olan zihin dünyasıyla mücadele için AK Parti'ye sorumluluk ve güç verdi.

Bütün bu gelişmeler içinde başörtüsü yasağı konusundaki atılan adım yeni bir tartışmanın kapısını araladı. Parlamentoda Milliyetçi Hareket Partisi'nin önerisi ve desteği ile Anayasa değişikliği gerçekleştirildi. Seçimlerden yüzde 20'lik bir destek bulmuş CHP dışında, Meclisteki partilerin ittifakla desteklediği; parlamentodaki her 11 milletvekilinden 8'inin oyuyla gerçekleştirilen değişiklik, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi.

Mart 2008'de, halkın yarısının oyunu almış iktidardaki parti için kapatma davası açıldı. Kapatma davasının en önemli gerekçelerinden birisi başörtüsü yasağının kalkması için yapılan Anayasa değişikliğiydi. Anayasa Mahkemesi, ülke geleceğini olumsuz etkileyecek bir karar yerine, gidişatı kaosa çevirmeyecek ama AK Parti'nin uyarılmasını sağlayacak bir karar aldı. Sonuç, çok az kişinin tahmin edebildiği sürpriz bir karar olmuştu.

Anayasa Mahkemesi'ndeki süreç, Türk siyasal hayatının verili yapısı içinde tüm siyasetçiler için sınırlar ve olasılıklar açısından önemli işaretler taşıyordu. Bu verili sistemle halkın tamamının oyunu alsanız bile sizi farklı sınırlara çekebilecek, belirli bir alana hapsedebilecek, tüm gidişatı bir kaosa sürükleyebilecek tuhaf imkânlar ve kurallar vardı. Bunun değiştirilmesi gerektiği açıktı ve hemen peşinden başlayan kimi geliş-

meler içinde özellikle Ergenekon soruşturması olarak bilinen davanın bütün aşamaları bir anlamda fiilen daha demokratik olmak yönünde gösterilen çabaların kaçınılmaz hem bir tartışması hem imkânı haline dönüştü. Bu soruşturmanın devam ettiği süreçte, Kürtlerin Alevilerin, Romanların karşılaştıkları sorunları çözme konusunda yeni bakış açıları getiren ve ilk adı Demokratik Açılım olan sonra Milli Birlik ve Beraberlik Projesi olarak tanımlanmaya başlanan çalışmalarla yasal değişiklikler eşgüdümlü olarak gündeme taşındı.

Bu sürecin en kritik aşaması 12 Eylül 2010 referandumu oldu. TBMM'nde gerçekten çok zorlu bir sürecin ardından bir madde hariç, Anayasa değişikliği paketi, referandum hakkını kazandı. Yapılmak istenen değişiklikler sınırlı sayıda maddeyi içermesine karşın demokratik haklarda kimi genişlemeler; 12 Eylül başta olmak üzere darbelerle hesaplama bilincini öne çıkaran ve en önemlisi iktidarın son ortağı olarak bulunduğu yeri bırakmamaya kararlı yargının en önemli kurumlarının bu ortaklığı sona erdirmelerini sağlayacaktı.

CHP oylamalara bile katılmadı, hiçbir milletvekilinin katılmasına izin vermedi; fire vermemek için buldukları yöntem bu olabildi. BDP'nin, parti kapatmalara karşı (Ufuk Uras'ın kendi inisiyatifiyle oylama katılması sayılmazsa) oy kullanamaması muhalefetin tutumu açısından siyasal tarihimiz için dikkatle not edilecek özel bir örnek oldu. MHP, şaşırtıcı biçimde 12 Eylül'le hesaplaşmayı içeren maddelere bile oy vermedi. Parlamento'daki Genel Kurul'da en dramatik sahne, 12 Eylül'de aylarca hapiste yatan, ağır suçlardan yargılanması yıllar süren babası Alparslan Türkeş'in hatırına olsa bile, Tuğrul Türkeş'in 12 Eylül darbesine karşı oy kullanmayan görüntüsüydü. Bu görüntü referandum sonuçları açıklandığında halkın yüzde 58 oranında bir kabulde değişikliklere onay verdiğinin anlaşılmasından sonra en çok MHP'yi sıkıntıya soktu. Anketler, analizler ve siyasal gözlemciler, referandumda en büyük fireyi, çatlağı MHP tabanının yaşadığını gösterdi.

12 Eylül referandumu ekonomi ve dış politika alanındaki geliştirici rolünün yanında AK Parti'nin neredeyse tek başına siyasal alandaki değişimin de motoru olduğunu ispatladı. Ve bu değişim için kendisine halkın büyük bir çoğunlukla en kötü koşullarda bile destek verdiğini gösterdi. PKK'nın birden artan eylemlerine uzun bir ara vermek zorunda kalmasını, BDP söylemindeki değişiklikleri, MHP'nin baraj endişesini ve CHP'nin Deniz Baykal'ın kaset sorunu nedeniyle genel başkanlıktan ayrılmasından bu yana yaşadığı çalkantıları referandumun artçı sarsıntıları olarak görmek mümkün.

AK Parti'nin bütün bu gelişmeler içinde 2 yerel seçimden de birinci çıktığını da not etmek gerekiyor. 2002 sonunda iktidara gelen, hızla istikrarı sağlayan, sağlamaya devam edeceğinin işaretlerini veren AK Parti'nin yerel seçimleri kazanması hem reel politika açısından hem tarihsel açıdan kaçınılmazdı. Tek başına iktidar olan her parti, girdiği ilk yerel seçimi büyük farkla kazanmıştı; bu sefer de öyle oldu. Üstelik AK Parti kadrolarının, lideri başta olmak üzere yerel yönetim iktidarlarından büyüyen, yetişen, rüştlerini

12 Eylül referandumu ekonomi ve dış politika alanındaki geliştirici rolünün yanında AK Parti'nin neredeyse tek başına siyasal alandaki değişimin de motoru olduğunu ispatladı.

AB sürecinin gerektirdiği yasal dönüşümler yapılarak kimi alışkanlıklara, yasal olmayan ama meşru kabul edilen hareketlerin tamamına kâğıt üzerinde ciddi önlemler getirildi.

ispatlayan, belediyelerde başarılı olan bir kadro olması halkın onlara güvenini artırıyordu. Onların da en tecrübeli oldukları yerel seçimlerde rahat bir zafer kazanmaları sürpriz değildi.

2009 yerel seçimleri ise yine AK Parti'nin 1. parti olduğu gerçeğini ortaya koysa da son genel seçimlerde yüzde 47 oy almış iktidar için toplamda yüzde 38.8 oranındaki oy, düşüş olarak algılandı. 2004'te 12'si büyükşehir, toplam 58 ilde birinci gelen AK Parti, 2009'da 10'u büyükşehir 45 ilde birinci geldi. Birinci gelemediği yerlerde büyük oranda ikinci partiydi. Türkiye'nin her yerinden oy alabilen, her yerinden belediye kazana-bilen tek parti olan AK Parti rakiplerinin toplamı kadar belediye başkanlığı kazanmıştı ancak yine de 3 büyük zaferin ardından daha güçlü bir yerel seçim zaferi beklentisi gerçekleşmemişti.

Özellikle kıyı bölgelerde rakipleri CHP ve MHP ile Doğu ve Güneydoğu'da DTP'nin kazandığı belediyeler tartışmalı bir haritaya işaret ediyordu. AK Parti, 12 Eylül 2010'da yapılan ve çok önemli anayasal değişiklikleri içeren referandumda yine aynı haritayla karşılaştı ancak sandıktan yüzde 58 gibi önemli ve güçlü bir "evet" in çıkması kendisine moral ve güç aşılarken; rakipleri içinse önemli bir mağlubiyet olarak algılandı.

AK Parti geçen dokuz yılda sadece ekonomik ve siyasi istikrarı korumakla kalmadı aynı zamanda bunları sürekli zenginleştirmenin ve geliştirmenin yollarını aradı. Ek olarak sosyal, kültürel alanlarda da savunduğu ilke ve değerleri ısrarla ilerleten; yükselten bir tutum izledi. Savunduğu temel görüşlerinin inatla takipçisi oldu. Bu tutumuna karşı muhalefet partilerinin bu alanlarda hiçbir proje üretmemesi, dillendirmemesi kendisini rakipsiz hale getirdi.

II. AK PARTİ'NİN MÜESSES NİZAM'LA İKTİDAR MÜCADELESİ

Türkiye'deki iktidar çatısının AK Parti hükümetinin kurulduğu günkü yapısı 2002 yılına ait bir çatı değildi. 27 Mayıs 1960 askeri darbesinden bu yana yerleşmiş, dolayısıyla da, kökü en geçmişe uzanan bir çatıydı. Bu çatıya göre iktidarın doğal ortakları arasında askeri ve sivil bürokrasi, yargı, onlarla uyumlu yüksek burjuvazi ile hem onun hem bürokrasinin etkisi altındaki medya vardı. Ortakların payları ve güçleri zaman zaman değişse de halkın oylarıyla iktidara gelmiş siyasi partilerin tek başlarına muktedir olmalarının önünde böyle ciddi bir baraj bulunmaktaydı. AK Parti'nin bu çatıyla mücadelesi ilk gün başladı şüphesiz ama galip gelmesi uzun sürecekti.

Bugün ortaya çıkan belge ve deliller üzerinden görünen manzara, iktidarın doğal ortağı oldukları düşüncesinin alışkanlığıyla davranan kimi general, gazeteci, işadami, yazar, bürokrat grubunun o dönemde ciddi planlamalar yaptıkları ancak komuta kademesinde birlik sağlanamadığı için bu planların akim kaldığı yönündedir. Akim kalan planlar, AK Parti'nin ekonomik istikrarı sağladıkça, kendine güvenini artıran, bir müddet sonra siyasi alanda da hamleler yapmasını kolaylaştıran bir zemin oluşturdu.

2004 yerel seçimlerindeki başarı ve Avrupa Birliği konusundaki sonuç alıcı girişimler ve bunun sonucunda yapılan reformlar her geçen gün AK Parti'nin elini güçlendirdi. Aynı dönemde Kopenhag Zirvesi'nin halktaki karşılığı umut ve güvendi. MGK'nın yapısında siviller lehine gerçekleştirilen değişiklikler ve Kurulun Genel Sekreteri'nin sivilleştirilmesi bu dönemde gerçekleşti.

Çetelerle Mücadele

AK Parti iktidarı döneminde önemli bir hadisenin gözden kaçırıldığı tespit edilmektedir. Hükümet, güvenlikle ilgili olarak önce sokakları temizledi. Kapkaçtan park mafyasına kadar günlük hayatın içinde çok sayıda mini mafyoz uzantılar sokakları egemenliğine almıştı. Kısa sürede etkisiz hale getirildiler. Bunun anlamı, onların üzerindeki orta ve büyük boy mafyaların sırasının geldiğiydi; nitekim öyle oldu. Hükümetin her sokağa kadar girmiş yani toplumun tüm hücrelerine sinmiş organize çeteler, örgütlerle mücadelesi büyük bir temizliği ve güveni getirdi; bunların bağlı olduğu kanallara güç ve para devşiren mekanizmayı da kesti.

Ardından AB sürecinin gerektirdiği yasal dönüşümler yapılarak kimi alışkanlıklara, yasal olmayan ama meşru kabul edilen hareketlerin tamamına kâğıt üzerinde ciddi önlemler getirildi. Yine de bu önlemlerin hayata geçirilmesi için elinde silah tutanların ve onların destekçilerinin de zihnen ya da fiziken bundan vazgeçirilmeleri gerekiyordu. Bunun yapılması için harekete geçilmesini geciktiren hamle, AK Parti'ye karşı 2007 seçim zaferinin ardından açılan kapatma davası oldu.

Temel gerekçenin başörtüsü konusundaki yasakların kalkmasını sağlamaya yönelik Anayasa değişikliği olarak görülen ama aslında iktidar mücadelesinde kaybedilmeye başlanılan mevzilerin tekrar ve daha sağlam biçimde kazanılmasını sağlayacak olan bu hamle başarılı olsaydı, bugün çok başka bir Türkiye ve siyaset analizi yapıyor olacaktık. Davaya bakan Anayasa Mahkemesi Türkiye'nin kaderiyle oynamak yerine, tarihsel tavrından uzak şekilde sadece uyarıyla yetinen bir karar aldı. Hamlenin yapılması ve boşa çıkması, AK Parti'yi sivil iktidarların alanını sınırlayan kesimler hakkında daha erken ve daha güçlü karşı demokratik hamleler almaya itti.

Sermayenin Dengelenmesi

Türkiye ekonomisinin büyümeye devam etmesi, sermayenin yapısının tekelci olmaktan çıkıp önemli miktarda yeni elemanlar kazanmasını da beraberinde getirdi. Bu yeni aktörler klasik Türk burjuvazisinin reflekslerine sahip olmadığı gibi ideolojik olarak onların karşısında bir konumda, iktidarın ortağı olmaya değil demokrasinin gelişmesine katkıda bulunmaya hazır bir kesimdi. Bu aynı zamanda kendilerinden önceki tekelci burjuvaziye karşı paradoksal olarak yine de sınıfsal bir yaklaşımdı; eğer düzen değişmez, tekelci burjuvazi yönetimleri sürerse kendileri gibi insanlar asla bu sınıfa katıla-

Türkiye ekonomisinin büyümeye devam etmesi, sermayenin yapısının tekelci olmaktan çıkıp önemli miktarda yeni elemanlar kazanmasını da beraberinde getirdi.

Medya sahiplik yapısının kısmen de olsa değişmeye başlaması ve tek sesliliğin son bulması önümüzdeki süreçlerde darbe girişimlerinin, cuntaların medyada destek bulmasını zorlaştıran bir etki yaptı.

mayacaktı. Bu sınıfa katılabilmeleri, burjuvazi ve darbecilerin ekonomik yönelimleri istedikleri gibi belirlemelerinin önüne geçilmesiyle mümkündü. Onlar da doğal olarak kendi çıkarlarına uygun olanı tercih ettiler. Bu tercihin sınıfsal bakış kadar bu yeni kesimin büyük oranda AK Parti ideolojisini oluşturan temel değerlerden birisi olan muhafazakârlığı benimsiyor olmalarından da kaynaklandığını belirtmek gerekiyor.

Tekelci sermaye darbeler, darbe girişimleri ve hatta kapatma davasında net bir tavır göstermedi, belki de göstermesine gerek kalmadı. Ama ekonomik olarak AK Parti iktidarında kazançları da, büyümeleri de aynı oranda arttı. Yeni gelenlerin kendilerini rahatsız edecek bir konuma gelmelerini bekleyecek vakitleri vardı belki de; belki de onlar da artık mono blok bir yapıda değillerdi: kimisi demokratik bir gelişmenin kendi pozisyonları büyümeleri ve kârları için daha avantajlı bir zemin oluşturduğunu düşünüyordu.

Medyanın Çeşitlendirilmesi

Sermaye sınıfının bu yeni karışımı darbelerdeki öncü ve katalizör rolü üstlenen medyanın tekelci yapısını da değiştirdi; sermaye sınıfının yeni üyeleri, tıpkı kendilerinden öncekiler gibi medya alanında da etkin olmak istediler ki Türkiye gibi bir ülkede bu aynı zamanda hayati bir ihtiyaçtı. Yeni sermayedarların medya alanındaki etkinliğinin artmaya başlaması medyadaki tek sesliliği önlerken aynı zamanda çoğulcu demokrasinin yerleşmesine katkıda bulundu.

Medya sahiplik yapısının kısmen de olsa değişmeye başlaması ve tek sesliliğin son bulması önümüzdeki süreçlerde darbe girişimlerinin, cuntaların medyada destek bulmasını zorlaştıran bir etki yaptı. Yeni medya düzeninde darbeyi destekleyenler kadar itiraz edenlerin de seslerinin duyulacağı belli olmuştu. Darbelerle ilgili tarihsel formül olan "cunta+sermaye+yargı+medya" denkleminde sermaye ve medya denklemden düşmek üzere ya da aynı ağırlıkta yer alamamaktaydı.

Ergenekon Soruşturması

Gerek komuta kademesindeki ayrışmalar, gerek sokaklardan başlayarak temizlenen mafya ve benzeri oluşumlar ve gerekse hukuki düzenlemelerle zor bir döneme giren klasik cuntacı anlayışın sonunu getiren ise Ergenekon soruşturması oldu. Bir gecekondu başlayan el bombalarının ucu, bugün kuvvet komutanlarından işadamlarına, gazetecilerden akademisyenlere kadar geniş bir kitlenin darbecilik suçlamasıyla yargılanmasına vardı.

Yargı'nın İktidar Ortaklığından Çıkarılması

AK Parti'nin, yasal olmayan ama tarihsel olarak meşrulaşmış iktidar ortaklarını sırayla ve tek tek bu ortaklıktan kendi anayasal çizgilerine doğru süpürdüğü gidişte son ham-

lenin yargıya geleceği kaçınılmazdı. Tüm darbeler incelendiğinde yargının rolünün en az cuntalar kadar sorunlu olduğu anlaşılmalıdır. 27 Mayıs 1960 günü darbecilerin sözcüsü Alparslan Türkeş'in gazetecilere yaptığı "Demokrat Partililer de yöneticileri de haklarında suç isnadı varsa bağımsız mahkemelerde yargılanır ve eğer suçlu bulunursa cezalarını çeker. Bu gerçekleşene kadar da hür vatandaşlar olarak hayatlarını sürdürebilirler" cümlesinin sonu bir başbakanın ve iki bakanının asılmasıyla sonuçlandı. Süreci bu cinayetlere kadar götüren mantık ve yol göstermenin dönemin Anayasa hukukçularının marifeti olduğu bugün açıkça bilinmektedir.

Günümüzde ise yakın tarihten örnekler kolayca ve peş peşe hatırlanacaktır: 28 Şubat'ta cuntacıların taleplerini alkışlayıp brifinglerine topluca katılan, iktidardaki Refah Partisi hakkında kapatma davası açan, partiyi kapatan, yerine kurulan Fazilet Partisi'ni kapatan, Recep Tayyip Erdoğan için okuduğu bir şiir yüzünden "muhtar bile olamaz" manşetleri attıran, Cumhurbaşkanlığı seçimi için akla hayale gelmeyecek bir formülle Meclis'in önünü tıkayan, halkın yüzde 60'ının oy verdiği 2 partinin girişimi ve 550 milletvekilinin 411'inin oyuyla yapılan Anayasa değişikliğini yok sayan ve sonunda yine 4,5 yıldır 3 seçimle sınanmış iktidardaki parti için kapatma davası açan yargının ta kendisiydi.

Dolayısıyla yargının halkın oyuyla iktidara gelmiş ve ortalama 2 yılda bir sandıkta sınanan sivil iktidarların ortağı olmaktan vazgeçirilmesi diğer hamlelerin de anlam kazanması için şarttı. Darbelerin kaba bir genellemeyle "cunta+medya+sermaye+yargı" 4'lüsüyle yapıldığı saptamasının süreç içinde ortaya çıkardığı ilginç gerçek de bu dörtlünden herhangi birisinin eksikliğinin diğerlerini de güçsüz bıraktığıdır.

Yargı, bütün gücüne, tecrübesine, içindeki cuntacı zihniyetin güçlü ve tarihsel bir arkaplanına rağmen sıra kendisine geldiğinde en çok direnen olmasa da diğer 3'lünün desteği olmadığı/kalmadığı için Anayasal çerçevede içindeki sınırlarına ve görevine döndürülebildi. Bunu başarabilmek için 12 Eylül 2010'daki referandum öncesinde, sırasında ve hatta sonrasında yaşananlar hala belleklerde.

Bütün bunlar sokaktaki mafyadan organize suç örgütlerine kadar büyük bir temizlikten, hukuk ve idari alanda ciddi atılımlardan, anayasal suçlara karşı önemli ve büyük soruşturmaları başlatıp sürdürebilmekten geçerken; hepsinin arkasında, zemininde de istikrarlı bir ekonomi ve iktidar yapısını ayakta tutmak şarttı. AK Parti bütün bunları başardı ve her seferinde millettten de destek ve güç aldığını gösterdi. Bunların herhangi birindeki bir aksaklık bugün bu analizin bambaşka şeyler yazmasına neden olacak kadar kritik önemdedir.

PKK'nın anlamı net olarak ortaya konulamamış birden bire artan ve büyük yankı yapan önemli saldırıları; dış politikada zaman zaman ABD, zaman zaman AB, son olarak hala kriz halindeki İsrail'le ilişkiler; demokratik açılımdaki kimi tökezlemeler; Ermenistan ve Kıbrıs politikalarında umulan karşılıkların gelmemesi ve bütün dünyayı sarsan global ağır finans krizi gibi süreci zehirleyebilecek ciddi gelişmeler de yaşandı. Buna rağmen

Yargının halkın oyuyla iktidara gelmiş ve ortalama 2 yılda bir sandıkta sınanan sivil iktidarların ortağı olmaktan vazgeçirilmesi diğer hamlelerin de anlam kazanması için şarttı.

AK Parti kimisi planladığı, seçim beyannamelerinde, hükümet programlarında açıkladığı, kimisi ise hesaplaşmak zorunda kaldığı meselelerle günümüze kadar geldi.

Muhalefet Cephesi

Bütün bu süreçler yaşanırken bir siyaset öznesi olarak AK Parti'nin ve 8 yılı aşkın sürede hükümet olarak icranın sorumluluğunu, yıpranma paylarını taşımasına rağmen nasıl olup da alternatifsiz, bugün bile hala iktidarın tek başına en güçlü adayı olduğunun üzerinde ayrıca durulması gerekiyor. Bu durumdan yukarıda anlatılan, 1960 darbesiyle oluşturulan gayri resmi ama fiilen geçerli iktidar çatısının ciddi payı olduğu düşünülebilir. Halkın sandıkta verdiği kararın yerine darbeler, müdahaleler, post-modern darbeler, parti kapatmalarla yapılan her türlü girişimin sonucu bir başka partiye iktidar armağanı olarak sonuçlandı. Bu parti de genellikle CHP oldu. Bu geleneğin, tarihsel olarak halktan çok devletin partisi olmayı tercih eden CHP yönetimlerinin, sandıkta başarılı olmadıkça iktidarın bu şekilde de olsa kendilerine verilmesinden de kaçınmadıkları sonucunu doğurdu. Ancak, bu sefer bütün denemelere rağmen yukarıda aktarılan süreç AK Parti'nin yasal olmayan ama meşru kabul edilen iktidar ortaklarıyla mücadelesinde de muhalefet tarafından yalnız bırakılmasına neden oldu.

AK Parti'nin bu mücadeleyi kazanmasının muhalefet partilerine üç büyük sonucu oldu: ilk olarak, AK Parti'nin mücadeleyi kaybedeceği ve iktidarın kendilerine verileceği beklentisi, muhalefet partilerini projersiz bıraktı. Sol, sosyal demokrat bir parti olarak tanımlanan CHP çok uzun zamandan beri varoşlardan ve işçilerden oy alamıyor. CHP, bu kadar basit bir gerçek üzerine bile yeterince düşünmedi, düşünse de gereğini yapmadı. Kürt meselesine ilk sahip çıkan geleneğin temsilcisi de olan CHP, bu tarihsel misyonunu bile unuttu, AK Parti'nin demokratik açılımlarının karşısında durdu. Güneydoğu Anadolu Bölgesini PKK/DTP/BDP çizgisi ile AK Parti arasındaki mücadeleye terk etti. Benzer bir yaklaşım tersinden MHP'de görüldü.

İkinci olarak, bürokratik müdahaleler karşısında en azından sessiz kalmaları muhalefet partilerinin halk tarafından soğuk karşılanmasından başka bir sonuç getirmedi. Demokratik açılımlara karşı çıkan, komşularla ilişkilerin tarihsel sebeplerle bozuk kalmasını önlemeye çalışan dış politikaya karşı çıkan, Kıbrıs'ta çözümsüzlüğü çözüm olarak kabul eden, Kürt meselesinde tavır alamayan, öneri getirmeyen ama yapılanlara da karşı çıkan muhalefet partileri toplum yararına da yapılırsa hiçbir hükümet icraatını desteklemedi. İki büyük muhalefet partisi de referandumlarda hem Meclis'te hem sandıkta karşı oy çağrısı yaptı. Hukuk dışı, halka karşı, halka rağmen halk için, toplum mühendisliklerine bel bağlayan tutumlar projersizlikle birleşince sandıkta üst üste yenilgiden başka bir şey getirmedi.

Son olarak, seçimlerde başarısızlık her parti için en önemli mağlubiyettir. İktidarı verili şartlarda nasıl alabilecekleri bir muamma olan ve 2002'den bu yana dört seçim, iki referandum mağlubiyeti yaşayan muhalefet partileri iç istikrarlarını sağlamakta büyük zorluklarla karşılaşmaya başladılar. Özellikle CHP'de Deniz Baykal'ın gidiş tarzı ve

AK Parti'nin bürokrasiyle mücadeleyi kaybedeceği ve iktidarın kendilerine verileceği beklentisi, muhalefet partilerini projersiz bıraktı.

sonrasında yaşanan ve bugün hala süren çalkantıları ile MHP'li seçmenin 12 Eylül referandumundaki parçalanmışlığı bunun somut örnekleridir.

III. AK PARTİ'NİN İÇ POLİTİKADAKİ TEMEL SORUNLARA YAKLAŞIMI

AK Parti'nin Türk siyasal hayatı açısından uzun kabul edilen 8,5 yıllık iktidarında icraatların ve dönüşümün sonunda kimi kronik siyasal, kültürel sorunlara değmesi kaçınılmazdı. Bu noktaya nasıl geldiği üzerine buraya kadar yazılanlar bir perspektif sunmaktadır. AK Parti'nin daha kuruluşundan itibaren Kürt meselesi gibi temel bir etnik probleme, başörtüsü gibi inanç temelli bir meseleye, Alevilik gibi mezhep açısından problemler yaşanmasına sebep olan bir konuya el atmayı düşündüğü; bunların birer sorun olarak değil aksine farklılık ve zenginlik olarak algılanması gerektiğini savunduğu biliniyor. Başörtüsü meselesindeki Anayasa değişikliğinin büyük bir dirençle karşılaşması ve ardından doğrudan iktidara ve demokrasiye karşı bir saldırı niteliğine bürünen olaylar zincirini tetiklemesi bu konudaki adımları erteledi. Bu erteleme, yukarıda anlatılan tarihsel sürecin sonunda yeniden demokratik temel meseleleri ele alma zamanı geldiğinde bitmişti ve AK Parti bu alanda önemli ve hatta riskli ataklara başladı.

Kürt Meselesi

30 yıldan fazladır büyük kayıplara neden olan, siyasal sistemi, ekonomiyi, güvenliği, özgüveni olumsuz yönde etkileyen Kürt meselesinin bugün itibariyle oynadığı rol eskisinden daha kritik bir öneme sahiptir. Meseleyi, daha da kritik hale getiren Türkiye'nin yakaladığı ekonomik ve siyasal istikrar ve dış politikadaki atılımlar oldu.

AK Parti, eskisi gibi kendi içine kapanık, komşularıyla sorunlu, bölgesel güç olma hedefi bulunmayan, büyük sarsıntılarda (2. Dünya Savaşı, Soğuk Savaş, Soğuk savaşın sona ermesi, 11 Eylül sonrası ve benzeri olaylardaki refleksler, vb) güvenli liman arayışı dışında alternatif bir politika üretmeyen, üretse bile uygulamaya geçiremeyen bir Türkiye hedeflemiyordu. Aksine, komşularıyla sıfır sorun politikası güden, uzak bölgelerden tarihsel akraba olduğu topraklara kadar ulaşmaya çalışan, bütün dünyayla ekonomik ve siyasal ilişkilerini had safhada artırmaya çalışan, dış politikada, dış ticarete ve muhtemel sorunlu alanlarda çözümler konusunda seçeneklerini alabildiğine artırmaya çalışan yeni bir Türkiye arzuluyordu. Bunun için de hem tarihin önüne getirdiği bir fırsatı daha kaçırmak istemiyordu, hem gerekli adımları atmak için iç sorunların azaldığı bir dönemin yakalandığını düşünüyordu.

Bütün bu büyük hedeflerin önünde bir iç sorunun bulunması çok önemli bir problem-di. Bu sorunun adı Kürt Sorunuydu. AK Parti her açıdan bir sorun olan ve büyümeye çalışan Türkiye için en önemli engel olarak önünde kalan bu problemi çözmek için yapılabilecekleri yapmanın, yasal düzenlemeleri gerçekleştirmenin, tarihsel ve kronik

AK Parti'nin Türk siyasal hayatı açısından uzun kabul edilen 8,5 yıllık iktidarında icraatların ve dönüşümün sonunda kimi kronik siyasal, kültürel sorunlara değmesi kaçınılmazdı.

AK Parti hükümeti, devletin halk içindeki her görüş, etnisite ve mezhepten grupla bir araya gelmesini, sorunları dinlemesini ve onların da katkılarıyla bir çözüm paketi hazırlanmasını savundu

hataların önüne geçmenin, psikolojik, sosyal, kültürel, yasal, ekonomik faktörlerle bu derde derman olmanın yollarını aradı.

Sorunun çözümünde bugüne kadar yapılanlar ve bunların sonuçları ile gelinen kritik eşik, 2011 seçimlerinden sonra AK Parti'nin bu konudaki politikasının yeniden şekillenmesine neden olacak gibi görünmektedir. Demokratik açıdan çözümlerde ısrar kadar, bütün alanlardaki icraatlara rağmen Kürt siyasal hareketinin önemli aktörlerinin hiçbir şey yapılmamış gibi eski politikayı sürdürmesinin bir istismar olarak algılanması ve bu tutumun Kürt kökenli insanlarla bu politikayı savunanları ayıran yeni bir tavır gündeme getirmesi muhtemel görünmektedir.

AK Parti'nin, daha az sorunlu, daha az yakıcı ama yine de sorun olarak görülen Alevilik, Romanlar, azınlık hakları gibi konularda da demokratik çerçeveyi genişleterek, hak ve özgürlükleri mümkün olan en geniş hale getirerek bir çözüm arayışında bulunduğu görülmektedir. Yasal düzenlemelerden daha önemli olan psikolojik duvarların yıkılmasıydı. AK Parti hükümeti, devletin halk içindeki her görüş, etnisite ve mezhepten grupla bir araya gelmesini, sorunları dinlemesini ve onların da katkılarıyla bir çözüm paketi hazırlanmasını savundu ve bu düşüncelerini son yıllarda geri adım atmadan, ertelemeyen uygulamaya geçirdi. Seçimlerin ardından bu ortaklaşa çözümlerin hayata geçirilmesinin hızlanacağını ve bu arada gündeme gelebilecek pratik bazı adımların da atılacağını öngörmek mümkün.

Asker-Siyaset İlişkileri

AK Parti hükümetlerinin kuruluşundan itibaren iç ve dış bütün analizlerde uzun yıllar birinci madde ise asker-sivil, asker-siyaset ilişkileri oldu. 27 Mayıs darbesinin armağanı olan ve diğer darbelerle desteklenip pekiştirilen Türkiye'deki iktidar çatısının dağılımında önemli bir payın askeri bürokrasiye verildiği bilinmektedir. Bu ortaklığın, sadece algı, yarım asırlık yazılı olmayan bir meşruiyet üzerinden değil, MGK, İç Hizmet Kanunu'nun kimi maddeleri ve işbirliği yapılan yüksek yargı sayesinde yasal zeminlerle de güvenceye alındığı ortadadır.

Bu algı, kabaca 2003-2004'te ordu içinde kimi cuntacı generallerin işi darbeye kadar götürmek istemesi, 2007'de Cumhurbaşkanlığı seçimi üzerinden hem bu seçime hem iktidara müdahale edilmek istenilmesi, seçimlerle halkın desteğini alan sivil iktidara en sonunda kapatma davası açılarak doğrudan müdahale etmesi ile doruğuna vardı. 27 Nisan muhtırasının arzu edilen etkiyi uyandırmamasının yanında siyasetin üstünlüğünü teyit etmesiyle sonuçlanması, kapatma davasının iktidarı sınırlayamayan bir kararla sonuçlanması ve son olarak da, 12 Eylül referandumunda yargı ve askerinin siyaset üzerindeki etkilerinin zayıflatılması, siyaset kurumunun ve Parlamento'nun üstünlüğünü tahkim etmiş durumdadır.

Başbakan Erdoğan'ın, Nisan 2011'de Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'ndeki konuşmasının ardından Türk gazetecilerle yaptığı basın toplantısında askerlerle iliş-

kiler konusunda sorulan soruya verdiği cevaptaki, "Silahlı kuvvetlerin çok ciddi mesafe aldığını görüyorum. Silahlı kuvvetlerimiz sivil iradenin yönetimi altındadır. Sivil irade ne yönde adım atıyorsa onlarda uymuşlardır. Anayasanın çerçevesinde hareket etmişlerdir, etmeye devam ediyorlar..." cümleleri bugün gelinen noktayı en iyi özetleyen cümleler olarak tarihe geçmelidir.

Yargı-Siyaset İlişkileri

AK Parti'nin ve gücü sınırlandırılmak istenen her sivil iktidarın mücadele etmek zorunda kaldığı görünürdeki en önemli güçlerden biri yargı olmuştur. Nitekim AK Parti'ye karşı Danıştay, Yargıtay, Bölge İdare Mahkemeleri ve Anayasa Mahkemesi'nin büyük bir muhalefet yürüttüğü kolaylıkla görülebilir. Öyle ki, bu karşı tutum, Başbakan veya bakanların açıkladıkları tazminat davalarının sonuçlarına kadar sirayet etti çoğu zaman. Bir yere kadar her siyasi iktidarın katlanabileceği ancak itiraz edenlerin küçümsemek için "google" iddianamesi olarak da tanımladığı kapatma davasının açılmasından itibaren yargıyla girişilen mücadelenin bir sonunun olmadığı ortaya çıktı.

HSYK atamaları krizinde günlük; yürütmeyi durdurma ya da anayasa değişikliklerini iptal gibi konularda geleceğe yönelik kararlar da vermeye başlayan yargının mercek altına alınmasıyla ortaya çıkan gerçek açtı: HSYK (birbirlerini seçmiş 5 üyenin kararıyla) veya Anayasa Mahkemesi (sadece 7 üyenin oyuyla) ülkenin kaderini istediği gibi etkileyebiliyordu.

Sonunda, sıra yargı kurumlarının da demokratik ülkelerdeki benzerleri gibi yeni bir düzenlemeye tabi tutulmasına geldi. Üstelik AK Parti hükümeti, 12 Eylül referandumunda yargı kurumlarının oluşması ve üye seçimleriyle ilgili düzenlemeleri, biraz da oto-sansür uygulayarak Batı ülkelerindeki örneklere göre daha esnek tuttu. Batı ülkelerinde Meclis ve Devlet Başkanları'na çok daha geniş yetkiler verilmesine karşın, hükümet, muhalefet bloğunun suiistimal riskine karşı, bu haklardan mümkün olduğunca feragat etti. 12 Eylül 2010'da halkın oyuyla bu Anayasa değişiklikleri gerçekleştiğinde, yargı nihayet iktidar ortaklığından uzaklaştırılabildi.

IV. AK PARTİ'NİN DIŞ POLİTİKADAKİ TEMEL BAŞLIKLARA YAKLAŞIMI

AK Parti hükümetlerinin dış politikadaki yaklaşımını belirleyen ve farklılaştıran 2 temel sebep bulunmaktadır. Bunlardan birincisi AK Parti'nin kuruluş felsefesine ve beyannamesine de işlenen komşularla sorunsuz, dünyayla barışık, klasik refleksler yerine çıkarlara uygun yeni bir bakış ve çözüm arayışıdır. İkinci önemli faktör ise, AK Parti'nin içine doğduğu dış şartlardır. İktidara geldiği ilk aylarda, Irak'ı işgale hazırlanan ve bu konuda ciddi yardım isteyen önemli bir müttefik, ABD vardı. Bu yardım talebinin 1 Mart tezkeresinin Meclis'te azımsanmayacak sayıda AK Partili vekilin de katıldığı "ha-

AK Parti'nin ve gücü sınırlandırılmak istenen her sivil iktidarın mücadele etmek zorunda kaldığı görünürdeki en önemli güçlerden biri yargı olmuştur.

Hükümetin ABD ve AB ile ilişkileri, Türkiye'nin her istenilene "evet" demediği, zaman zaman da karşı tarafa "evet" dedirttiği eskisine göre "çok daha eşit" bir statü kazandı.

yır" oylarıyla kıl payıyla reddedilmesi, iki ülke ilişkilerinde orta vadede ciddi bir krize neden oldu.

Hemen hemen aynı süreçte Avrupa Birliği ile ilişkilerde de yine "tamam mı devam mı" anlamına gelen kritik görüşmeler yapılıyordu. AK Parti AB ile ilişkileri ülke çıkarlarını feda etmeden sürdürme eğilimini gösterdi. Başta AB ile ilişkilerde olmak üzere dünya karşısında genellikle zor durumda kalınan Kıbrıs sorununun çözümü için de adada her iki toplumun ortak çözümünü destekledi. Annan Planı'nın Türk tarafınca AK Parti'nin de desteklemesiyle kabulüne rağmen Rum tarafının reddetmesi ve buna rağmen AB'nin sözünü tutmayarak Rum tarafını AB'ye üye yapması uzun vadede ciddi krizler yaşanmasına neden olacaktı. Bu krizler yaşandı ve yaşanmaya devam ediyor.

Hükümetin her iki alandaki krizleri, ilişkileri koparmadan yürütmeyi becermesi, zaman içinde Türkiye'nin elinin güçlendiği fırsatlarla birleşince, bugün ilişkiler, Türkiye'nin her istenilene "evet" demediği, zaman zaman da karşı tarafa "evet" dedirttiği eskisine göre "çok daha eşit" bir statü kazandı.

1 Mart tezkeresinin reddedilmesinden sonra Arap dünyasıyla ilişkileri ve imajı birden bire aşırı pozitif hale dönüşen Türkiye, bir yanıyla Filistin meselesinde İsrail'le ters düşmeyi göze aldı. Öte yandan tezkere sonucuna bakarak tehditler savuran ABD yönetiminin gün gelip Irak'tan çekilirken ya da Mısır'da olaylar patladığında, Suriye yeni yeni karışırken veya Afganistan'da saldırılar yoğunlaştığında yardım ve öneri almak istediği bir Türkiye ile muhatap olmasını sağladı.

Bütün bu gelişmelerde Washington'da neo-conların yerine Obama'nın iktidara gelmesi kadar zamanın Türkiye'nin tezlerini haklı çıkarmasının, Türkiye'nin Ortadoğu, Kafkaslar, Kuzey Afrika ve Balkanlar'daki tarihsel bağları, tecrübesi ve artan ağırlığının da büyük etkisi oldu. Türkiye, Sırplarla Boşnaklar arasında; Gürcistan'la Rusya arasında; Suriye ile İsrail arasında; Lübnan'da Cumhurbaşkanlığı krizinde olduğu gibi daha nice ülkede aktif, güvenilir bir müttefik ve arabulucu haline geldi.

Davos'ta "one minute" çıkışı veya BM'de İran hakkındaki yaptırımlara "hayır" oyu kullanmanın felaket olacağını iddia edenler, tıpkı AK Parti iktidarında ülkenin satılacağını, Kıbrıs'ın terk edildiğini, ekonominin çökmek üzere olduğunu savundukları gibi yanıldılar.

Hiç kuşkusuz, dış politika, adı üstünde, muhataplarınızın pozisyonlarının da sizin hamlelerinizi, düşüncelerinizi sınırladığı bir alandır. Bu açıdan bakıldığında Türk dış politikasının bütün eğilim ve girişimlerinin 2 önemli sınırı bulunuyor. Bir tanesi her bir ülkenin sizin görüş, söz ve eylemlerimize vereceği cevap. Bunlar içinden 3 tanesi Türk tezini sınırlamaya devam ediyor; Rum Kesimi, Ermenistan ve İsrail. Her üçü de uzatılan eli ve önerilen çözümü kabul etmedi. Ancak, Türkiye, kendi teklifi kabul edilene kadar hiçbir teklifi kabul etmek niyetinde değil. Bu tutumu sürdürükçe de her 3 ülkenin de kaybı Türkiye'den büyük olacak.

Ermenistan kendi dar sınırları içine hapsolmek; çözümsüz bir tartışmalı toprağa bağımlı kalmak; Rusya'nın kontrolünde yaşamak seçenekleri dışındaki tüm seçenekleri

dışlamış oluyor Türkiye'yle anlaşmayarak. Ermenistan'la anlaşmamak Türkiye için hayati bir sorun değil; Türkiye bekleyebilir. Ancak Ermenistan için çok daha önemli olan bu konular ne kadar bekleyebilir, bunu zaman gösterecek.

İsrail'in Gazze'ye yardım götürülen Mavi Marmara gemisindeki sivillere saldırıp 9 Türk vatandaşını öldürmesi, Türkiye ile ilişkilerini geri dönüşü zor bir sürece soktu. Ancak, İsrail, bugüne kadar en büyük yardımı aldığı ABD'den bundan sonra da aynı şekilde destek ve kollanma görebilecek mi, orası çok tartışmalı. Süreç, bir Filistin devletinin kurulması konusunda hemen bütün dünyada bir ittifakın oluştuğunu gösteriyor ve İsrail'in kendi iç dengeleri de göz önüne alındığında buna ne kadar direnebileceği belli değil. Ayrıca, Türkiye ile ilişkilerdeki bu düzeyde bir kopuş, İsrail açısından yarım asırlık önemli bir ilişkiyi kaybetmek anlamına geliyor. Bulunduğu coğrafyaya bakıldığında Türkiye ile ilişkilerdeki bu kayıp öncelikle İsrail'in kaybı.

Kıbrıs Rum Kesimi'nin AB ilişkilerinde Türkiye'ye koyduğu baraj ise uzun zamandır Türkiye için ciddi bir sorun. Ancak, buna karşılık Türkiye'nin elini güçlendiren yeni imkânlar doğuyor. Bu yeni imkânları sağlayan en önemli gelişme, bölgede değişen dengeler. Tunus'ta başlayıp Mısır'la devam eden, Libya ve Suriye'de kan dökülmesiyle yol alan ve muhtemelen bölgedeki bütün ülkelerde yaşanacak yeni bir dönem başladı. Bu, kendi silahlı kuvvetlerini oluşturmak yerine müdahale etmesi gereken noktaları NATO bünyesinde çözmeye çalışan AB için önemli bir sorun. Bu konu son dönemde daha fazla gündeme gelmeye başladı ve işte tam bu noktada Rum Kesimi'nin AB üyesi olarak NATO toplantılarına katılmasını da Türkiye engelliyor. Önümüzdeki süreç, ister Rum Kesimi ister diğer ülkelerden gelsin, Türkiye'nin kendisine konulan kimi barajlara karşı ambargolar koyabileceği bir süreci barındırıyor

Bölgede yeni bir düzenin kurulacağını işaret eden bu gelişmeler, Türk dış politikasının kimi temel çizgilerinin büyük avantaja dönüşeceğine kimilerinin de köklü değişikliklere uğrayacağına işaret ediyor. Sonuç olarak, bölgedeki dünyayı sarsan dönüşüm daha büyük ve bölgesel güç olma iddiasındaki Türkiye'nin hem içeride Kürt meselesi hem dışarıda ABD, AB, Ermenistan, Kıbrıs ve İsrail'le ilişkilerinde yeni imkânlar sağladığı gibi, yeni sınırlamalar da getirmektedir.

V. HAZİRAN 2011 SEÇİMLERİNDEKİ MUHTEMEL TABLO

AK Parti'nin 2011 seçimleri kampanyasını üç sacayak üzerine kurduğu söylenebilir. AK Parti'nin 8,5 yıllık iktidarında ekonomik ve demokratik alanda yapılanların dökümü, seçim meydanlarında Başbakan Erdoğan ve adaylarının temel argümanı olacaktır. Her ne kadar başka seçim sloganları kullanılıyor olsa da AK Parti'nin vatandaşın karşısına "seninle başardık/yine sizinle başaracağız" diyerek çıktığı söylenebilir. AK Parti'nin ekonomik istikrar ve sürdürülebilirlik konusundaki titizliği, küresel mali krizin özellikle ihracat bölgesi AB'yi vurması ve kendi krizinin bütün dünyayı etkileme potansiyeli nedeniyle ABD'nin 2011 ve 2012 yıllarındaki performanslarını hassas bir şekilde takip etmeyi öngörüyor. Bu da, özellikle içinde bulunduğumuz süreçte ekonomik he-

Bölgede yeni bir düzenin kurulacağını işaret eden bu gelişmeler, Türk dış politikasının kimi temel çizgilerinin büyük avantaja dönüşeceğine kimilerinin de köklü değişikliklere uğrayacağına işaret ediyor.

Seçim sathına
girilmişken,
Türkiye’de
muhalafetin genel
ve kronik sorunu
olan projersizlik,
AK Parti’nin
icraatlarından
sonraki en önemli
kozu olarak
görünüyor.

defler ve planlardan milim sapmayı bile kabul etmeyen bir bakış açısını gerektiriyor. Bu çerçevede, AK Parti, CHP’nin yoksulluk üzerinden yürütmeyi tasarladığı belli olan seçim stratejisinin de etkisiyle, varoşlardaki etkinliğini sürdürmek ve tahkim etmek üzere yeni icraat, proje ve öneriler geliştirmektedir. Makro ekonomik politikalarından taviz vermeden kaynakların kullanımında bu yönde kimi yenilikler ve gelir dağılımının dengesi üzerine diğer faktörlerden daha fazla çalışmak AK Parti’nin yeni stratejisinde etkili olabilir.

AK Parti’nin seçim stratejisinin ikinci ayağı ise demokratikleşme bağlamında yeni anayasa’dır. Birbirlerinden farklı gündemlerle de olsa, mevcut bütün siyasi partilerin Cumhuriyet’in 89. yılında sivil bir Anayasa hedefine sahip olması önemlidir. AK Parti, iktidara geldiğinden beri, demokrasi talebine öncülük etmesi, ağır bedeller ödemekle karşı karşıya kalsa bile demokratikleşme adımlarını atmaktan geri durmaması ve 12 Eylül 2010 referandumuyla toplumun sivil Anayasa taleplerine karşılık vermesi dolaşısıyla, yeni Anayasa söyleminin siyasi imkânlarından yararlanacaktır. Meydanlarda yeni anayasa kadar, bugüne kadar yapılan demokratik gelişmeler, hak ve özgürlükler konusunda atılan somut adımlar da AK Parti’ye yadsınamaz bir desteği kanalize edecektir.

Seçim beyannamesinden anlaşıldığı üzere, AK Parti kampanyasının üçüncü ayağını yerel ölçekteki kimi projeler oluşturmaktadır. Uzun süre merakla beklenen ve sonunda açıklanan çılgın proje ‘Kanal İstanbul’a ek olarak, İstanbul’da iki yeni şehrin kurulması, konut projelerinin devamı, yeni üniversitelerin kurulması, 81 olan il sayısının artırılması, sağlık ve eğitim alanında yapılan icraatların hem anlatılması hem de yenilerinin sözlerinin verilmesi, gibi konular da miting kürsülerinde yer bulacaktır.

Meydanlarda, partinin seçim beyannamesinin özünü oluşturan bu temel stratejiler dışında doğal olarak günlük politikanın yansımaları da etkili olacaktır. YGS sonrasında yaşananlar veya Yüksek Seçim Kurulu’nun bağımsız adayları önce veto eden sonra kararı geri alan tuhaf icraatları gibi her hafta meydana gelebilecek yeni bir olay partiler arasında tartışmalara, bu tartışmaların miting meydanlarına taşınmasına neden olacaktır.

Seçim sathına girilmişken, Türkiye’de muhalafetin genel ve kronik sorunu olan projersizlik, AK Parti’nin icraatlarından sonraki en önemli kozu olarak görünüyor. Türkiye’nin en temel sorunları olarak bir çırpıda herkesin üzerinde ittifak edeceği bir liste çıkarılsa belli ki işsizlik, gelir dağılımı, Kürt sorunu, demokratikleşme, AB gibi başlıklar önde çıkacaktır. Bu ve akla gelebilecek diğer konularda CHP ve MHP’nin ne düşündüğü konusunda halkın neredeyse hiçbir fikrinin olmaması, bu iki parti yetkililerinin açıklamalarındaki önerilerin de halk tarafından akla yatkın bulunmaması onlar için dezavantaj, AK Parti içinse avantaj sağlamaktadır. Siyasal istikrarsızlıktan uzun yıllar muzdarip olmuş halkın Türkiye’nin sorun alanlarında ne yapacağını somut olarak ortaya koyamayan iki partiye de fazla pirim vermemesi kararsızların oylarının da büyük oranda AK Parti’ye gitmesine yol açacaktır

SONUÇ

12 Haziran 2011 seçimlerine gidilirken Türkiye'deki ortamı, siyasal partilerin durumunu ve AK Parti açısından muhtemel senaryoları, son 10 yılın önemli iç ve dış gelişmelerini/kırılmalarını izleyerek analiz etmeye çalışan bu metnin, sonuçta geleceğe yönelik ihtimalleri maddeler halinde sıralayarak bitirmek isteriz:

- Yapılan araştırmalara bakıldığında 12 Haziran 2011 seçimlerinin galibinin AK Parti olacağı bellidir. AK Parti büyük olasılıkla tek başına iktidar olacaktır.
- AK Parti'nin kaç milletvekiliyle iktidar olacağı önemlidir. AK Parti'nin aldığı oy oranı ve çıkardığı milletvekili sayısı, partinin üçüncü iktidar dönemindeki siyasal öncelikleri üzerinde etkili olacaktır. Kürt meselesi başta olmak üzere, AK Parti'nin demokratikleşmeye yönelik tutumu, yeni Anayasa'nın zamanlaması ve içeriği, yeni Türkiye'nin hangi parametreler üzerinde ve ne sürede inşa edileceği gibi unsurlar, büyük oranda AK Parti'nin aldığı seçim sonucu tarafından tayin edilecektir.
- AK Parti, aldığı seçim sonucuyla diğer siyasi partilerin akıbeti üzerinde de etkili olacaktır. CHP'nin seçim sonucu, parti içindeki değişim süreci ve iktidar mücadelesi üzerinde doğrudan etkili olacaktır. MHP'nin baraj altında kalması veya barajı kıl payı geçmesi, hem MHP'deki iç dengeleri, hem de MHP'nin Türkiye siyasal yaşamındaki yeri ve kalıcılığı ile ilgili bir tartışmayı gündeme taşıyacaktır. BDP'nin alacağı sonuç ise Kürt meselesinin çözüm süreci, yöntemi ve vadesi üzerinde doğrudan etkili olacaktır. Sonuç olarak, AK Parti, 12 Haziran seçimlerinde alacağı sonuçla, sadece kendisinin siyasal denklemdeki yeri ve kalıcılığı üzerinde bir etkide değil, kendisi dışındaki bütün siyasi partilerin kaderi üzerinde de etkili olacaktır.
- AK Parti'nin Türkiye siyasal hayatında uzun süredir görülmeyen bir seçim başarısına imza atarak üçüncü iktidar dönemine başlayacak olması, üzerindeki sorumluluğu arttırdığı gibi maruz kalacağı muhtemel riskleri de arttırmaktadır. AK Parti'nin ilk iki iktidar döneminde gerçekleştirdiği reformlar, Cumhuriyetin yüzyıllık sorunlarını gündemin ilk sıralarına taşımış durumdadır. Kimlik sorunlarından gelir dağılımına, idari sistemden siyasal rejimdeki iktidar denklemine birçok konu ertelenemeyecek bir sürece girmiş durumdadır. AK Parti, üçüncü iktidar döneminde, özellikle yeni anayasa bağlamında bu sorumluluklarla sınanacaktır.
- AK Parti, üçüncü iktidar döneminde, yerel seçimlere girecektir. AK Parti iktidarının tarihsel ilerleyişinin büyükşehirlerdeki yerel seçim başarılarıyla başladığı göz önüne alındığında, düşüşünün de yine bir yerel seçimle olacağı tahmin edilebilir. Bunun anlamı, önümüzdeki yerel seçimlerin son 10 yılın en sert yerel seçimi olacağıdır. 1960 yılında kurulan gayri yasal ama meşrulaşmış "iktidar çatısı"nın çökmesinin ardından muhalefet partilerinin seçim yaralarını sardıktan sonra legal siyaset alanında daha aktif ve daha radikal olmaları kaçınılmaz-

AK Parti'nin aldığı oy oranı ve çıkardığı milletvekili sayısı, partinin üçüncü iktidar dönemindeki siyasal öncelikleri üzerinde etkili olacaktır.

dır. Bunun işaretleri bugünden görülmeye başlanmıştır. Genel seçimlerden sonra girilecek yerel seçimlere muhalefet ilk defa “gerçek birer siyasal parti” gibi projeleriyle, alan çalışmalarıyla, teşkilatlarını tam seferber ederek ve seçim sonrasındaki iç savaşların ardından çatlaklarını kapatmış yapılar olarak girecektir. AK Parti ise, yerel seçimlere, çözülmeyi bekleyen yüzyıllık sorunlar karşısındaki performansı, 12 yıllık iktidar yorgunluğu, halkın eskiyle bugünü kıyaslama yeteneğinin azalması gibi olumsuzluklarla girecektir. Daha diri ve toparlanmış gerçek siyasal partilerle yapılacak bu yarışta AK Parti’nin şüphesiz en büyük gücü ekonomik ve siyasi istikrar konularındaki yaratıcılığı olacaktır.

Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) 2002 yılında kurulup Türk siyasal hayatının önemli aktörlerinden birisi haline geldiğinde hem içinden çıktığı Milli Görüş çizgisi, hem de Türkiye derin bir kriz içindeydi. Milli Görüş geleneğinin yaşadığı kriz AK Parti'nin doğuş sebebi olurken, ülkenin yaşadığı kriz, bu partinin tek başına iktidar olmasının yolunu açtı. 2001 ekonomik krizi toplumun önceki krizlerde yaptığını yapmasına neden oldu ve sorumlu gördüklerini tasfiye etti.

AK Parti'nin ikisi genel, ikisi yerel toplam 4 seçimden üstünlükle çıkmasının ve arada iki de referandumu kazanmasının en önemli unsurlarından birisi ekonomide sağladığı başarıdır. Seçmen eğilimleri üzerinde etkili olan birincil faktör, ekonomi ise, hiç kuşkusuz ikinci faktör de demokrasi, özgürlükler, temel haklarla ilgili politikalar. AK Parti, bu iki faktörün birbirini etkilediği bilinciyle hareket ederek, bir yandan ekonomik istikrarı sağlamaya yönelik politikalar geliştirirken, aynı zamanda siyasi istikrar sağlayacak, toplumun hak ve özgürlük taleplerini karşılayacak politikalar geliştirdi.

12 Haziran 2011 seçimlerinde AK Parti'nin kaç milletvekiliyle iktidar olacağı önemlidir. AK Parti'nin aldığı oy oranı ve çıkardığı milletvekili sayısı, partinin üçüncü iktidar dönemindeki siyasal öncelikleri üzerinde etkili olacaktır. Kürt meselesi başta olmak üzere, AK Parti'nin demokratikleşmeye yönelik tutumu, yeni Anayasa'nın hazırlanması, yeni Türkiye'nin hangi parametreler üzerinde ve ne sürede inşa edileceği gibi unsurlar, büyük oranda AK Parti'nin aldığı seçim sonucu üzerinden tartışılacaktır.

AK Parti, bu seçimlerde aldığı sonuçlarla diğer siyasi partilerin akıbeti üzerinde de etkili olacaktır. CHP'nin seçim sonucu, parti içindeki değişim süreci ve iktidar mücadelesinin rotasını belirleyecektir. MHP'nin baraj altında kalması veya barajı kıl payı geçmesi, hem MHP'deki iç dengeleri, hem de MHP'nin Türkiye siyasal yaşamındaki yeri ve kalıcılığı ile ilgili bir tartışmayı gündeme taşıyacaktır. BDP'nin alacağı sonuç ise Kürt meselesinin çözüm süreci, yöntemi ve vadesi üzerinde doğrudan etkili olacaktır.

Sonuç olarak, AK Parti, 12 Haziran seçimlerinde alacağı sonuçla, sadece kendisinin siyasal denklemdeki yeri ve kalıcılığı üzerinde bir etkide değil, kendisi dışındaki bütün siyasi partilerin kaderi üzerinde de belirleyici bir rol oynayacaktır.

Yaşar Taşkın KOÇ

1965 yılında Ankara'da doğan Yaşar Taşkın Koç, Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Radyo Televizyon Bölümü mezunu. 1984 yılında Ulus Gazetesi'nde başladığı gazetecilik hayatında, Yurt Haber Ajansı Ankara Temsilciliği, Kanal 7 İstihbarat Şefliği ve TV 5 Televizyonu Ankara Temsilciliği görevlerinde bulundu. 2006'dan bu yana çalıştığı Kanal 24'te son 4 yıldır Ankara Temsilciliği görevini sürdürüyor.

Eski işadamlarından Nuri Demirağ'ın hayat hikâyesiyle belgeselciliğe başlayan Koç, İstiklal Madalyası, Keşke Olmasaydı, Köşk'ün Öyküsü, Abdullah Gül'ün Yaşam Öyküsü, Endülüs, Erdem Beyazıt, TBMM, SEKA gibi çok sayıda belgeye imza attı. Son çalışması Ulucanlar Cezaevi'nin tarihçesi üzerine olan Koç, 2010 yılında da merhum Başbakan Adnan Menderes'in hayat hikâyesinin anlatıldığı 10 bölümlük Ali Adnan/Başvekil'i yazdı ve yönetti. Birçok kurum ve dernekten en başarılı belgeselci ödülünü aldı.

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Reşit Galip Cd. Hereke Sokak No: 10
GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312.405 61 51 | Faks : +90 312.405 69 03
www.setav.org | info@setav.org

SETA | Washington D.C. Office
1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 1106
Washington, D.C., 20036
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099
www.setadc.org | info@setadc.org